

Te diep koppen kost geld

Koptarra telt sinds campagne 2006 als vrije voet bij de tarraverrekening. Het kopadvies is: 'wel kop maar geen groen'. Bij (te) diep koppen kost het bietverlies al snel tientallen euro's per hectare. Een kopdemo in 2006 toonde aan dat het bietverlies bij goed kopwerk beperkt kon blijven tot enkele euro's per hectare. Goed kopwerk betekent in de praktijk: minder dan 5% te diep gekopte bieten en maximaal 5% bieten met bladstelen langer dan 2 cm. Heeft u bietleveringen met minder dan 5% koptarra, dan is er waarschijnlijk te diep gekopt.

De tarraverrekening is vorig jaar aangepast. Over de meegeleverde hoeveelheid kop wordt geen tarrabijdrage meer geheven. Hoger koppen is daardoor financieel aantrekkelijk, omdat dit het bietverlies door te diep koppen tot een minimum beperkt. Voorkom wel levering van bladresten. Met moderne ontbladeraars en koppers (ook wel nakoppers of scalpeurs genoemd) met een kopdikteregeling is goed kopwerk mogelijk. De sleutel voor het beste financiële resultaat ligt in de afstelling van de apparatuur in het veld.

Kopdemo

Ter stimulering van beter koppen van bieten in de praktijk is in 2006 een kopdemo georganiseerd op een kleiperceel in Biddinghuizen, met daaraan gekoppeld metingen. De demonstratie werd uitgevoerd met een zesrijige bunkerrooier (merk Agrifac Big Six, bouwjaar 1999). Het kopsysteem bestond uit een vanuit de cabine in te stellen ontbladeraar met bladverspreider en scalpeurs met kopdikteregeling.

Voor verschillende kophoogte-instellingen zijn de koptarrapercentages en de bijbehorende percentages van bieten met bladstelen en te diep gekopte bieten weergegeven in figuur 1. Bij de beste instelling (4,9% koptarra) was het aantal bieten met bladresten beperkt tot 4,3% en het percentage te diep gekopte bieten was 0,8.

In tabel 1 zijn de financiële gevolgen voor de verschillende kopinstellingen weergegeven.

Rubriek onder verantwoordelijkheid van IRS

Postbus 32, 4600 AA Bergen op Zoom
Telefoon: 0164 274400 Fax: 0164 250962
E-mail: irs@irs.nl Internet: www.irs.nl
Eindredactie: Jurgen Maassen

Tabel 1. Bietverliezen en berekende financiële gevolgen bij verschillende kopinstellingen uitgaande van een bietenprijs van 30 euro per ton (Biddinghuizen, 2006).

koppen	koptarra (%)	bietverlies door te diep koppen (t/ha) (€/ha)		bieten met bladstelen >2 cm	boete voor groen (€/ha)	totaal verlies (€/ha)
te hoog	8,2	0	0	47,0	geweigerd	geweigerd
hoog	6,4	0,02	1	29,8	405	406
optimaal	4,9	0,07	2	4,3	0	2
gangbaar/diep	3,4	1,4	42	1,3	0	42
te diep	0,7	12	360	0,3	0	360

Onder goede omstandigheden kan dus bij een optimale afstelling het verlies als gevolg van te diep koppen beperkt blijven tot enkele euro's per hectare. Bij een koptarrapercentage van minder dan 5% is te diep gekopt.

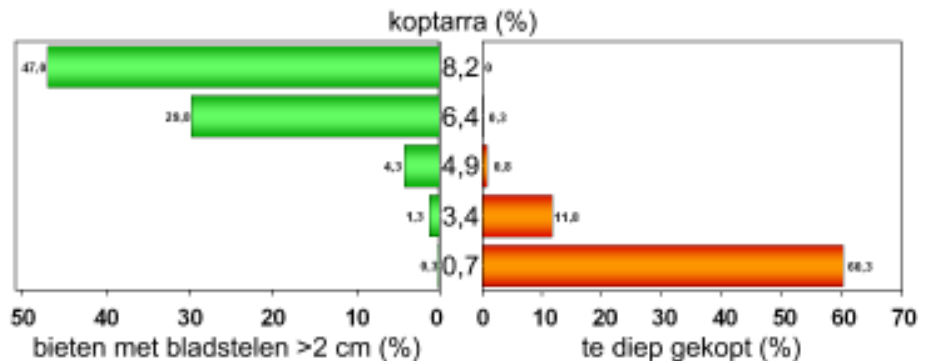
Praktijkadvies

Het advies voor de praktijk is de suikerbieten dusdanig te ontbladeren en te koppen dat minimaal 90% van de bieten goed gekopt zijn en maximaal 5% te diep gekopt zijn (zie figuur 2).

Kop dus niet te diep, maar verwijder wel alle blad. De industrie geeft immers een boete bij te veel groen (bladresten en onkruid). In ernstige gevallen kun-

nen zelfs de bieten worden geweigerd. Bovendien geven bladresten hogere suikerverliezen in bewaarhoppen.

Te diep koppen kost altijd geld. Bij 1 centimeter te diep koppen gaat 7 tot 12% van de biet verloren, bij 2 centimeter ligt dit tussen 15 en 28%. Te diep koppen betekent al snel een verlies van tientallen euro's per hectare. Rechtsboven op bladzijde 13 is de sticker te zien die vorig jaar door het IRS is toegezonden aan alle bietenrooiende loonwerkers en waarop schematisch staat weergegeven wat de verliezen in euro's per hectare zijn afhankelijk van het percentage te diep gekopte bieten.

Figuur 1. Percentage bieten met bladstelen (>2 cm), koptarra en percentage te diep gekopte bieten bij vijf verschillende kophoogte-instellingen tijdens de kopdemo te Biddinghuizen (2006).

11 oktober: kopdemo

Als onderdeel van de praktijkdag 'rendementsverbetering suikerbieten' vindt op 11 oktober op proefboerderij Rusthoeve (Colijnsplaat) een kopdemo plaats (zie ook kader op bladzijde 15). Met een praktijkmachine wordt het effect van verschillende instellingen gedemonstreerd. Tevens wordt het Amerikaanse WIC-kopsysteem met drie klepelassen getoond.

Afstelling ontbladeraars en koppers

De juiste hoogte van de ontbladeraar is onder andere afhankelijk van het type koper. Koppers met kopdikteregeling zorgen dat de grootste bieten, die al gekopt zijn door de ontbladeraar, niet nog meer gekopt worden. Het mes verdwijnt dan achter de taster. Zorg dus voor koppers met kopdikteregeling. Hoe lager de ontbladeraar staat, hoe meer blad (en ook eventueel onkruid) deze verwijderd. Kopjes met een bladpruik die in de machine komen, zijn gemakkelijker te verwijderen naarmate de ontbladeraar lager heeft gestaan. Met een afstrijder achter het kopmes bladpruiken direct opzij gelegd en kan de ontbladeraar iets hoger worden afgesteld (bladpruiken van

1-3 cm). Bij hoger koppen is dat gunstiger voor de werking van de kopmessen. Een goede afstelling van de ontbladeraar en koppers is vereist om te veel blad en te diep koppen te voorkomen. Bij de rooi-demonstratie in 2006 in Duitsland met de nieuwste rooiers kwamen verschillen in kopverlies voor tot 1,2 ton per hectare (meer dan 35 euro per hectare bij een bietenprijs van 30 euro per ton). Alle redenen om in het veld het kopwerk te controleren¹ en bij afwijking dit direct aan te passen.

Frans Tijink en Toon Huijbregts

¹ Benut Betakwik Bietverliezen (<http://www.irs.nl/betakwik/defaultTarra.htm>) om zelf het rooiwerk te beoordelen.

Kopwerk 2007 extra moeilijk

Het kopwerk is in 2007 extra moeilijk door tweewassigheid en horizontaal groeiende bieten. De juiste afstelling hiervoor kan alleen ter plekke worden gevonden.

Een onregelmatig gewas vraagt om een lagere rijsnelheid. De ontbladeraar zo instellen dat deze de hoogst staande bieten goed kopt én het kopmes er niets extra vanaf snijdt.

Bietverliezen en enige bladresten zijn bij horizontaal groeiende bieten niet te vermijden.

Wel zijn ze te beperken door langzamer te rijden en te voorkomen dat het kopmes de liggende bieten in de lengte snijdt of deze bieten door een te hoge druk op de taster afbreken of opzij worden geschoven.

Figuur 2. Advies voor kopwerk.

		advies	toelichting
biet met bladresten		<5%	Bladresten zijn zeer nadelig bij bewaring en suikerwinning. Bij meer dan 15% bladstelen riskeert u een boete. Bieten met meer dan 30% bladstelen worden geweigerd.
goed gekopt		>90%	Links de ideaal gekopte biet. Bij dit kopwerk is het verlies minimaal. De rechtse biet toont de ondermarge van wat wordt bestempeld als goed kopwerk.
te diep gekopt		<5%	Te diep koppen kost geld. Bij te diep koppen zijn de vaatbundelringen van de biet zichtbaar. Kopwerk opnieuw instellen als meer dan 1 op de 20 bieten te diep gekopt is.
scheef gekopt		<3%	Scheef koppen geeft bietverlies en/of bladresten. Belangrijkste oorzaken: te snel rijden (sneller dan circa 6 km per uur) of het gebruik van botte kopmessen.